

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Ex Illvstrissimo Cardinali Bellarmino Epitome
Controuersiarum Omnium huius Aeui
Lvthero-Calvinisticarvm Sub diuersis Titulis bis
Quadripertitis digestarum**

Coppenstein, Johann Andreas

Mogvntiae, 1624

VII. Ecquid istud Luthero-caluinistis: Tres Personae in Vnitate Naturae?

urn:nbn:de:hbz:466:1-11726

Vnit. essentia adprobat. Defendit Danæus in respons. ad Genebrardum.

3. Caluino ibid. *Trinitas est Barbarum quiddam; est profanum, & insipidum.*

4. Ochinus lib. 2. Dialogo toto 19. & 20. *Est commetum hominum in aere volitans, nullo nixum sermonis Dei fundamento: Estque Deus Papisticus, Prophetis & Apostolis ignoratus.* Idem fuit Ochinus Bullingeri & Caluini fidus Achates: ait Schlüsselburgius l. 2. fol. 69. *Et tota Italia, ait Calvinus lib. de scandalis, non habuit ei parem. Mulus mulum.*

5. Denique Calvinus epist. ad Polonos, ait: *Quis sine risu hæc audiat? Unus Deus, id est, Trinitas. Creditus in Deum, id est, Trinitatem?*

AUTOR. At hæc sunt Ariana. Quid plura? Quin & athea?

IV. LUTHERVS denique tom. 2. Wittenb. fol. 266. *Credo Diabolum esse Deum nostrum; & nos cogi ad exequenda omnia eius placita.* Flac. Illyricus, teste Wigando in sua Admonitione, impressa anno 1574. Ratisbonæ: *Credo demonem esse creatorem essentia ac natura humana. Vbi Wigandus: Vox emissa volat, volas irrevocabile Verbum. Impressa est, haud corui eam unquam eraserint: Distorqueat ille vocem hanc, glosset, vexet, & voluerit; excidit, erupit.* Carolstadius apud Lutherum Tom. 4. Wittenb. fol. 25. a. *Neque ego crediderim, ullum esse Deum siue in caeli, siue in terra.*

CALVINVS Instit. l. 1. c. 8. & 10. lib. 2. cap. 4. lib. 3. c. 3. Et Lutherus in Assert. 36. & tom. 6. Witt. fol. 526. a. *Credo; quod Deus sit instigator peccatorum, imò causa efficiens, impellens, cogens, ac necessitans ad omnem malitiam.* Vide infra par. 4.

AUTOR. Heu nimium quam manifestè sunt Athea ista, ac prorsus indigna ullâ operosiore refutatione! Præclara tamen indicia præbent, quàm vilipendât, post Deum, alteram in Trinitate personam, Dei Filium; quo de proposuimus; qui de ipsa S. S. Triade tam blasphemè loquuntur Theomachi. Vide Posseni-um in *Notis Verbi divini adversus Chytra-um*. fol. 66. Communis tamen hodie se-ctariorum sententia Nobiscum S. S. Tri-

nitatem & Vnitatem in Deo amplecti-tur ac docet. Nunc alterâ de Deo quæ-stiunculâ propius accedemus instituto.

Q V Æ S T I O VII.

Ecquid istud Luthero-calvinistis est: Tres Personæ in Vnitare Natura?

LUTHERANI sunt duûm viri Phi-lippus Melächthon, & Iacobus Scheg-kius. Et iidem tamen etiam cum Cal-uinianis militarunt: quare vtrumque ad se rapiunt commilitonem. Philippum quidem, non magis à se, quàm à propriis vi-sceribus auelli posse, proficitur Calvinus: Contrà velis remisque contendit Mar-bachius, lib. German. de Verbis Institutio-nis: & Lutheranum fuisse sex rationi-bus omninò apodicticè demonstrat. Idem de Schegkio est litigium. Hunc cum Calvinistâ passim diu quietè posse-dissent primùm, deinde vidimus tan-dem Tubingenses, qui repetundarum istos arcesserunt. Equidem hic ambos ad signa Lutheranorum adsigno.

I. SCHEGKIUS igitur apud Genebrardum fol. 42. apud seipsum p. 85. & 487. *Essentia non potest tota de Patre, & Filio & Sp. Sancto sigillatim prædicari. Aut tres tantum nuda sunt Proprietates; Aut Energia in Deo: Sicut in saccharo Candor & Sapor; In anima vie nutricans, sentiens, ratiocinans; Aut una Essentia diuina tres Partes; quæ in Vnam collecta Vnam Perfectam & integram Dei Personam extruunt.*

AUTOR. Hic se Schegkius putat scalmum reperisse, aut non quod pueri in faba. Istas enim similitudines suas ad SS. Trinitatis declarandum Mysteri-um ita existimat aptas, vt dicat, magis eas hominibus aperire oculos, quàm mille Patrum dicta, vel alia testimonia. Eiusdem apud Genebr. fol. 45. ipsa hæc sūt totidem verba: *Vt tota anima synonymas & uniuocè de singulis partibus non enuncia-tur, &c. Similimodo nec Essentia tota diui-*

ma de singulis personis poterit uniuocè, sed de tribus simul comprehensis, pradicari; ut definitio de definito.

II. PHILIPPVS Melanchthon, Phoenix scilicet Germaniæ, (vtrum quidem appellat Lauath. in histo. Sacrament. fol. 47.) in Locis suis Theologicis inquit: Facile poterit defendi, quod in Christo, sit ALIQUA Divina Natura. Et: Necessè est, esse in Christo ALIQUOD Naturæ divinæ substantialiter. Et: Necessè est, Spiritum S. esse Aliquid Dei.

Stancari. lib. 4. de Trinit. è Philippi verbis evidenter ducit istud: Singula personæ plenæ & perfectæ Deus non sunt: in Vnum tamen collectæ, Deum perfectum & plenum Vnum efficiunt ac constituunt. Ita apud Cnoglerum in Trinit. in bolo.

AVTOR. I. At fuit hæc Melanchthonis opinio hæresis antiqua, eaq; dānatissima: de qua S. Aug. hæresi. 74.

2. Et verò suum errorem ex his Philippicis tuetur Valentinus re & nomine Gentilis, apud Calvinum in Explic. perfidia Gentilis pag. 912. Vbi & Geneuenses ita sentire ait: & maximè D. Raymundum in diuinis suis concionibus.

3. Lutherus certè Philippi sui Locos Theol. ad instar Enchiridij secum in sinu circumferre solebat; ut testantur Theologi Ducis Saxon. in Colloq. Altenburg. Idem eos non immortalitate solum, sed canone quoq; Ecclesiastico dignos censebat. Certè de ijs ita cecinit Stigelius lib. 3. Poëmatum:

Explicit inuicti, quod sic Oracula Christi,
Nullum hoc in terris sanctius extat opus.

III. LUTHERVS Comment. in Genes. illud: Dixit Deus, fiat Lux: ita ait: Hic primum ponit Moyses Mediū & Instrumentum, quo Deus pater est vsus in operando, nempe Verbum. Atque ita Luthero Dei Filius est tantum Instrumentum Patris.

AVTOR. I. At verò hæc ipsissima Arii verba sunt in libr. Thalia, teste S. Athanasio in epist. 2. contra Arianos. Cum vellet nos condere Deus, Vnum Aliquē fecit, quem Verbum, & Filium, & Sapientiam nominauit; ut per eius operam nos archi-

sectaremur. 2. Vius hoc Lutheri testimonio est, ad euertendam Christi Diuinitatem, Blandrata in Act. septima diei, in disputatione Albana.

LUTHERVS iterum, Si quæras; Quid est Dei Filius? Respondet: Eff Virtus. 1. Nam ecce, cum ex illo Esa. 9. v. 6. Vocabitur nomen eius, Christi, Admirabilis, Consiliarius, DEVS forte: exautorasset vocē DEVS, contra, & Hebræi textus, & Græci, & Chaldaicæ Paraphras. veritatem, eius in locum supposuit vocem germanicam Kraftid est, Virtus. 2. Arque ut constaret, nō ignorantia peccasse, sed nequitia; ipse fatetur apertè, tomo 4. vvittenbergensi anni 1552 pag. 171. nomen E L, quod in hebraico est, nusquam inueniri in singulari, nisi de vero Deo. 3. Quamquam neque hic stetit eius impietas; Nam alibi, ut Christo tacitus latro planè furaretur gloriam; nomen E L Deo eripit, cumque creaturis communicat. Hæc verbatim scitissimus Quirinus Cnoglerus in Trinit. in bolo.

Lequent Lutherana blasphemiarum monstra: Caluini tamen esse immaniora; poterunt? Et verò sunt etiam plura ac densiora.

IV. CALVINVS vocabuli Personæ im-patiens est ac insolens, ut ei Pater, Filius, & Spiritus Sanctus PERSONÆ temerè, & sine necessitate dicantur. Verba sunt ipsius Inst. lib. 1. c. 13. §. 5. Utinam quidem sepulta essent hæc nomina, Trinitas, Personæ, &c. Item Wolffg. Musculus in Anticochlaeo ait: Vocabulum hoc, PERSONA, non ita necessarium, ut sine illo nequeat esse Christianus.

Rectè exclamat Cnoglerus:

Quid mures facient, cum talia Musculus audet?

Calvinus Harmon. in Ioan. 1. v. 1. Item lib. contra Gentilem: Et in actis Seruerci sæpè; & Instit. 1. 1. c. 13. §. 5. optat, ut constet inter omnes, Patrem, & Filium, & Spiritum Sanctū tantum Proprietate quadam distinctos esse. Subaudi, Et non in Personis.

AVTOR. I. Erras Caluine, tuum si credi velis commentum istud doctrinæ; archihæresios in hoc palmam tibi præripuit Arius, teste S. August. hæresi 14. istius Symmista es discipulus: Minerval Ario debes, damnatus in ipso. 2. De-

C 2 inde

inde iniuriarum te conueniet apud Orci Rhadamantum Valentinus Gentilis; quem tu talium nomine blasphemiarū, vt hæreticum proclamas, exagitas, pro-scribis: *In Explic. perfidia Gentil.* Et tu qui cum ipso pariter erras, cum condem-nas? Est tamen hoc aliquid; solati-um miseris habere socium in poenis Lu-therum, & affeclas vtriusque. De his & sequentibus vide meum *Antichristum Calu. quæst. 3. Et Genealogiam.*

QVÆSTIO VII.

Ministri Transyluani & Hungarici de Deo & Christo quæ doceant?

MICHAEL SERVETVS, nouo-rum Samosatensium autor, ait *Bell. l. 1. de Christoc. 1. teste Surio.* Anno au-tem 1555. Geneuz combustus est. Secu-ti sunt eum, qui nunc precipue in Tran-syluania sedem habent: quorum prin-cipes Georgius Blandrata, & Franc. Da-uid: Qui anno 1580. cum Christum ne-garet esse inuocandum, aut Ecclesiæ cu-ram habere; à Principe Transyluanix ad perpetuos carceres fuerat damnatus: sed Paulò post phrenesi correptus, ex-actò biduo extinguebatur.

1. SERVETIANI itaque tria docent.
1. *Nullam esse in Deo Personalem Distinctionē.* Sic ex Serueto suo Transyluani lib. 2. cap. 4.
2. *Christum, ante Incarnationem, Nihil fuisse; nisi in mente Dei per Ideam:* Ita Mini-istri Hungarici lib. 2. c. 3. ex Serueto. 3. *Ho-mini communicatam à Deo Diuinitatem esse; non per Generationem æternam; sed per Uncti-onem gratia, & Inhabitationem:* Proindeque posse dici Christum DEVM; sed DEVM Fa-ctum, & Temporalem; Non Æternum. Ita Blandr. Disput. Alban: & Transyluani lib. 2. cap. 7. Et in his conueniunt Samosateni hi a qui.

AUTOR. At verò quàm natiuè ex fonte dogmatico Lutheri & Caluini prorumpant torrentes isti; nemo non videt, planeque perspicit *ex predictis qq. 6. 7.* Ergo Transyluani & Hungari sunt Lutherocaluiniani.

II. DISSIDENT tamen idem inter sese de Inuocatione Christi, tres in sectas scissi.
1. David, & Hungari multi docent: *Christum non esse inuocandum; sed Patrem solum: Quippe qui solus Verus Deus est, curamque ge-rit Ecclesia.*

2. Faustus Socinus in confutatione The-sium illius asserit: *Christum inuocari posse: Ma-ioris tamen esse perfectionis, ad Deum Patrem rectè accedere.*

3. Blandrata in Theib. & Ministri Poloni in iudicio de Dauide: *Christum inuocari de-bere; nec imperfectionem esse, confugere ad Christum.*

AUTOR. Aduertit ibidem Illustris-simè doctus Bellarm. peropportune hanc eorum accidisse dissensionem;
1. Non solum, quia ait S. Hilarius. *Bellum hæreticorum, pax est Ecclesiæ:* sed etiam quia pars vtraque miras in angustias re-digicœpit. 2. Nam, qui Christum in-uocandum esse docent; proferunt su-pra 50. testimonia Scripturæ, quibus re-pugnare aduersarios ostendunt. 3. Qui verò Non inuocandum asserunt; cer-tissima ratione demonstrant, aduersarios secum ipsos pugnare. Quippe, qui Nolunt inuocari Sanctos, quia non sunt Dij veri; & tamen Christum inuocari volunt, quem negant esse Deum verū; sed creaturam. Ista de nouis Samosate-nis, siue Seruetianis: porro de nouis A-rianis, siue Valentinianis.

III. VALENTINVS GENTILIS Italus, Geneuz exusti nuper Serueti exemplo me-tuens, suum reuocat Arianismum; publicam
tamen